

VERSLAG

VAN DE COMMISSIE VOOR NAAMKUNDE
DER KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE
VAN WETENSCHAPPEN TE AMSTERDAM
OVER 1961

OVERDRUK UIT HET JAARBOEK DER KONINKLIJKE
NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN
1961—1962

VERSLAG

VAN DE COMMISSIE VOOR NAAMKUNDE OVER 1961

De Commissie voor Naamkunde heeft in het afgelopen jaar Prof. Dr. B. H. Slicher van Bath tot lid benoemd. Zij vergaderde op 2 februari. Aangezien daaraan geen behoefte bleek te bestaan, besloot zij ook dit jaar geen vragenlijst uit te zenden.

Op 31 december 1961 waren in totaal 10.498 lijsten op het bureau aanwezig, als volgt verdeeld: Van lijst 1: 826 exx., van lijst 2: 887 exx., van lijst 3: 1350 exx., van lijst 4: 1232 exx., van lijst 5: 1259 exx., van lijst 6: 1367 exx., van lijst 7: 1338 exx., van lijst 8 1259 exx.

In de loop van dit jaar werden 42 ingevulde vragenlijsten ontvangen.

Op 6 mei hield de commissie haar 22ste symposion, waarop de heer A. Tinneveld uit Didam en Dr. D. P. Blok spraken, respectievelijk over „De vestigingsgeschiedenis van Didam” en „De toponymie van Didam”. Een uitgave van het Didamse toponymische materiaal is in voorbereiding.

Op 16 december hield de commissie haar 23ste symposion, waarop de heren Drs. H. Halbertsma uit Amersfoort en Drs. J. J. Spahr van der Hoek uit Olterterp spraken, respectievelijk over „Terpnamen in het licht der bewoningsgeschiedenis” en „Toponymie en topografie van de Friese terpen”. Het verslag van dit symposion zal verschijnen in de reeks „Bijdragen en Mededelingen der Naamkundecommissie”. Als deel XIX verscheen in deze reeks het verslag van het symposion, gehouden op 2 april 1960, waarop Jonkvrouwe Dra. J. M. van Winter uit Utrecht en Mr. J. P. J. Gewin uit 's-Gravenhage spraken over „Genealogie en Naamkunde in de Middeleeuwen”.

Van de gezamenlijk met de Vereniging voor Naamkunde te Leuven uitgegeven „Mededelingen” verschenen de afleveringen 3—4 van de 36ste jaargang (1960) en de afleveringen 1—4 van de

37ste jaargang (1961), met een aantal Noordnederlandse bijdragen.

De op initiatief van de commissie opgerichte commissie voor het Kasteelnamenboek heeft ook dit jaar haar werkzaamheden voortgezet. Er werden nog enige ter zake kundigen bereid gevonden hieraan mede te werken.

Op de medewerkersbijeenkomst op 18 november te Uithoorn gehouden, sprak Dr. D. P. Blok over het werk van het Naamkundebureau en het naamkundeonderzoek in het algemeen. Naar aanleiding van het door hem op deze bijeenkomst medegedeelde over het familienamenmateriaal van de volkstelling 1947, heeft de landelijke en regionale pers, waarin artikelen over het werk van het bureau verschenen zijn, aan dit familienamenmateriaal veel aandacht geschonken. Dientengevolge werden talloze verzoeken om inlichtingen tot het bureau gericht.

Dr. Blok heeft zich naast de hierboven vermelde werkzaamheden dit jaar beziggehouden met de beantwoording van de talrijke verzoeken om inlichtingen op toponymisch gebied en het excerpere van Hollandse en Utrechtse middeleeuwse bronnen. Dit laatste onderzoek leverde wederom enkele duizenden fiches op. Verder verrichtte hij onderzoekingen in Didam en op Wieringen.

In samenwerking met de Dialecten- en Volkskundecommissie gaf de commissie in december een aflevering uit van de „Mededelingen van de Centrale Commissie voor Onderzoek van het Nederlandse Volkseigen”, waarin de heer H. Buitenhuis een artikel schreef over de werkzaamheden van de naamkundecommissie van het Historisch Genootschap „Oud-Westfriesland”.

Ook dit jaar heeft de heer Buitenhuis zijn voornaamste zorg besteed aan het veldnamenregister. De voorraad veldnamen, op lijsten, kaarten en fiches, steeg tot ongeveer 88.000. Met de systematisering en alfabetisering kon dit jaar worden doorgedaan dank zij de tijdelijke hulp van een paar werkstudenten.

Naast het activeren en adviseren van regionale en plaatselijke verenigingen en groepen, werd dit jaar ook weer bijzondere aandacht besteed aan de individuele medewerkers. Van deze moeten

in het bijzonder genoemd worden de heren K. Bakker te Emmercompascuum (Dr.) en J. D. Nijenhuis te Winterswijk (Gld.), die ieder een paar duizend namen verzamelden en ons deden toekomen. Verder kwamen nog lijsten en fiches, sommige met kaarten, binnen van: A. C. van Aarle (Liempde), Mw. H. J. Andreae-de Ruyter van Steveninck (Assen) voor verschillende plaatsen in Drente, A. P. A. M. van Agtmaal (Huibergen), F. A. Akkermans (Oud-Gastel) voor Oud- en Nieuw-Gastel, J. J. Akkermans (Schimmert), C. van Alphen (Den Hout, gemeente Oosterhout), A. van den Aamele (Sluis), M. J. Ampt (Hasselt), J. van Antwerpen (Geervliet), Ir. J. J. Aukema (Kampen) voor omgeving van Kampen, Mej. A. M. Baken (Borkel en Schaft), Mw. A. Bakhuis-Brascamp (Olst), Mw. A. Bakker-Tuytel (Maarsen) voor Alblasserdam, L. W. Beelen (Tungelrooi, gemeente Weert), A. Beltman (Warnsveld), E. v. d. Berg (De Wijk), J. Berghs (Baaksem), J. H. Beulen (Pei, gemeente Echt), Mw. A. J. Binnema-Venema (Nietap), F. J. Bisschop (Adorp), J. Boonstra (Beetgum) voor Berlikum, Menaldum en Beetgumermolen, Mw. G. Boorsma-Fritsma (Burgwerd), W. G. Boot Jzn (Haamstede), W. Bosch (Mantgum), J. H. Bosman (Boskoop), H. Bouwhuis (Heecten), A. Braakman (Borkelo) voor Gelselaar, J. Brinks (Emmen), J. Broersma (Akkerwoude), B. Broos (Bergum), A. Brouwers (Vijlen), mej. M. A. P. Brouwers (Bavel), A. Bruinsma (Grouw), P. de Bruyn (Gouderak), Drs. L. Buning (Winschoten) voor verschillende plaatsen in de prov. Groningen, T. Bijlsma (Joure) voor verschillende plaatsen in Friesland, P. H. Op den Camp (Geleen) voor Stein en Schinnen, Mej. M. Th. G. H. Cobbenhagen (Gulpen), D. H. Coenen (Heithuizen) voor Montfort (L.), Jhr. F. W. W. H. van Coeverden (Goor), A. G. van Dalen (Westervoort) voor Westervoort en Duiven, H. W. Dasselaar (Zwollerkerspel) voor 't Hoge Heksel, Mw. A. Dinkla-Brink (Bellingwolde), H. Donker (Blankenham), G. J. H. Dorgelo (Hardenberg), G. J. Draayer (Overschild), M. van Driel (Hedel), M. van Drunen (Drunen) voor Elshout, H. Eilert (Schoonoord), J. Eising (Zwinderen), W. Eising (Diever), W. J.

v. d. Elzen (Uden), A. Emmens (Siddeburen), A. J. van Esch (Etten) voor Etten en Leur, Mw. C. B. Frost-Groothengel (Borne), B. Garming (Emmen) voor Noord- en Zuid-Barge en Angelslo, A. J. Gielen (Rukfen), J. Gielen (Sevenum), G. H. v. d. Goot (Irnsom), B. H. Hommen (Oldenzaal) voor Weerselo, Tubbergen en Oldenzaal, H. de Jong (Kornjum) voor Jelsum en Kornjum, W. de Jong (Leeuwarden) voor Oosterwolde, J. Jongejans Jz (Oosthuizen) voor de polder Zeevang, J. Katersberg (Emmen) voor Zwinderen, Ch. Nillesen (Heithuizen), J. v. d. Tol (Leeuwarden) voor verschillende plaatsen in Friesland, H. Wessels (Hijken, gemeente Beilen).

In het vorige jaarverslag werd vermeld, dat de heer J. A. Bakker voor het Historisch Genootschap „Oud-Westfriesland” de veldnamen van West-Friesland verzamelde. De heer Bakker was daartoe door de Naamkundecommissie van voornoemde Vereniging aangesteld. Doordat hij echter een vaste werkkring vond, moest dit groot opgezette werk voorlopig gestaakt worden. De Naamkundecommissie van „Oud-Westfriesland” is zo welwillend geweest het door de heer Bakker verzamelde materiaal (ongeveer 5000 namen op kaarten) in bruikleen aan ons bureau af te staan. Met de bewerking van dit materiaal is dit jaar een begin gemaakt. Van de Nederlandse Heide Maatschappij te Arnhem werd wederom een lijst met veldnamen ontvangen.

Op 8 december sprak de heer Buitenhuis voor het Nammekundich Wurkforbân van de Fryske Akademy over de Friese familienamen. Ook dit jaar werd de telling van de familienamen uit de volkstelling 1947 in de maanden oktober, november en december voortgezet. Daarbij is de telling van Noord-Holland voltooid en een begin gemaakt met de telling van Zuid-Holland en Amsterdam.

Van 1—31 maart was de heer A. H. van den Berg, hist. cand., als student-assistent werkzaam. Per 1 november werd de heer R. Rentenaar aangesteld in dezelfde functie. Hij is begonnen met het excerpieren op de namen van Van Mieris' Groot Charterboek.

Het Internationaal Naamkundecongres, van 4—8 april gehouden

te Florence, werd bijgewoond door de heren Mr. S. J. Fockema Andreae, als vertegenwoordiger van de Regering en van de Akademie van Wetenschappen; Dr. P. J. Meertens, als vertegenwoordiger van de Akademie van Wetenschappen; Dr. D. P. Blok, als vertegenwoordiger van het bureau; en door de commissieleden Prof. Dr. K. Fokkema, Prof. Dr. J. A. Huisman, Dr. Win. Roukens en Prof. Dr. A. Weijnen. Op het congres spraken Mr. S. J. Fockema Andreae over: „Das konservierende Element der Namengebung auf Landkarten” en Dr. D. P. Blok over: „Zum Problem der Erschliesung alter Personennamen aus Ortsnamen”. Besloten werd het volgende internationale congres in 1963 te houden in Amsterdam. De commissie werd gevraagd dit congres te organiseren. De eerste voorbereidingen werden bereids in de laatste maanden van het verslagjaar getroffen. Het organisatie-comité werd als volgt samengesteld: Mr. S. J. Fockema Andreae en Dr. P. J. Meertens, voorzitters; Dr. D. P. Blok, secretaris; Prof. Dr. K. Fokkema, penningmeester; Mevr. Dr. A. W. Edelman Vlam, Dr. J. A. Huisman, Prof. Dr. J. F. Niermeyer, Prof. Dr. A. Weijnen, leden; en Prof. Dr. H. Draye uit Leuven, als vertegenwoordiger van het International Committee of Onomastic Sciences. Het bureau van de Naamkundecommissie zal dienen als adres-bureau voor het congres. De data, waarop het congres gehouden zal worden, zijn vastgesteld op 27 tot en met 31 augustus 1963.

De bibliotheek van het bureau werd door aankoop en schenking opnieuw in niet onbelangrijke mate uitgebreid. De namen van de schenkers zijn in de bijlage vermeld. Van de Stichting voor Bodemkartering te Bennekom mocht het bureau dit jaar weer enkele kaarten met vele veldnamen ontvangen.

Door bemiddeling van de ministeries van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van Oorlog ontving het bureau opnieuw een aantal bladen van de chromo-topografische kaart des Rijks (schaal 1 : 25.000, in kleurendruk) van de Topografische Dienst.

De bibliotheek en de verzamelingen van het bureau werden ook nu weer ter plaatse door velen geraadpleegd. Van de buitenlandse

bezoekers noemen wij: Prof. Dr. H. Draye, Leuven en Prof. Dr. H. Wesche, Göttingen.

Voor het financieel beheer moge naar de rekening en verantwoording der Centrale Commissie worden verwezen.

Namens de Commissie voor Naamkunde (Toponymie en Anthroponymie) der Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen:

S. J. FOCKEMA ANDREAE, *voorzitter*

P. J. MEERTENS, *secretaris-penningmeester.*

BIJLAGE

Lijst van personen en instanties, die in 1961 publicaties of handschriften schonken aan het Naamkundebureau:

Dr. D. P. Blok, Ir. Z. van Doorn, Mr. S. J. Fockema Andreae, Gemeentebesturen van Boksemeer, Nijmegen en Venlo, Museum Rijswijk, Drs. H. Halbertsma, Mr. H. Hardenberg, J. G. W. Heurnink, R. Hornby, Prof. Dr. T. S. Jansma, Dr. H. Kaufmann, Prof. Dr. H. J. Keuning, F. Kragt Hzn, Dr. W. Laur, Nederlands Volkslied Archief (Amsterdam), Prof. Dr. H. Rosenfeld, Prof. Dr. B. Schier, Prof. Dr. St. Sonderegger, P. J. J. Stavenuiter, Vereniging „Oud-Alkmaar”, J. Vidago, A. Vincent, Dr. J. de Vries, A. J. de Weerd, Prof. Dr. H. Wesche.